

245

in effectum, ita tamen se gerit, ut prudentum aestimatio-
ne ei imputetur effectus. Aut quod eodem recidit. Causa
Moralis, quae non influeret realiter in effectu, ita tamen se gerit ac si rea-
liter influeret, unde effectus, qui sequitur, ipsi non minus imputatur,
ac si realiter influxisset. Nobiscum consentit Excell. Dn. D. Petrus
Musæus Inst. Metaph. c. XIII. §. 16. B. Scheiblerus l. I. Metaph. cap.
XXII. Tit. 13. ut & in Topicis cap. III. n. 133. B. Jacob. Martini l. I.
Exercit. Metaph. p. m. 174. B. Stablius Inst. Metaph. part. gen. cap.
XII. & part. I. Regul. Philos. Disp. V. Reg. IV. n. 15. nec non ipse Ex-
cell. Dn. Praeses Palæstra sua Disputatoria p. m. 122. & 123. ut & Dn.
Weise Comp. suo Metaph. p. m. 144.

S. VI.

Ut verò Definitionis nostræ splendor eò magis renideat, & in
solis disco quasi appareat, duo hic perpendenda occurunt. Li-
mitabilis Conceptus & Differentialis. Generis vices sustinet causa
Efficiens. Quod autem Causa Moralis sit Causa Efficiens & quod
causa Efficiens sit ipsius Genus, est quod indiget probatione. Ante
omnia autem hic annotanda est Essentia & causalitas ipsius causæ
Efficientis. Quemadmodum enim mouente Excell. Dn. D. Musæo
Inst Metaph. c. XI. p. 104. in omni causa tria sunt consideranda (1.) res
quæ denominatur Causa (2.) Ratio Causandi, h. e. id quo aliquid
aptum est, ut sit vel fiat causa (3.) Causalitas, seu ratio per quam
aliquid est causa, ita & in Causa Efficiente apprimè illa veniunt
attendenda. Nos impræsentiarum in annotando tertio, Causa-
litate videlicet, occupati erimus, quæ optimè è Definitione Cau-
sa Efficientis deponitur. Definitur autem Causa Efficiens ab
Aristotele l. V. Metaph. c. 2. Unde est Principium primum
mutationis & quietis. Verùm cum hæc definitio multis incom-
modis referente Suarezio Disp. 17. sect. 1. sit obnoxia merito illam
mittimus. Est enim valde obscura, adeo, ut ipso fatente multa
interpretatione & additione indigeat, antequam ad verum sen-
sum reducatur, ejusque propriam causalitatem declareret. Neq;
Definitio hæc competit omni causæ Efficienti; Creans enim &
creando producens est Efficiens Causa, & tamen ei hæc definitio
accommodari nequit, cum non est principium transmutationis,

quoniam